Voorbereiding team BEI nieuwe collegeperiode
JK - nav kernteammiddag 23/09/21

Aanleiding
Tijdens kernteamdag hebben we nagedacht over de gewenste inzet vanuit team BEI richting de volgende college periode. Wat zijn volgens ons de vraagstukken/opgaven waar het aankomende college antwoord op moet bieden? We hebben geconstateerd dat het opsommen van belangrijke thema's, vraagstukken en keuzerichting nog niet direct leidt tot nieuwe strategische inzichten. Het zijn allemaal belangrijke thema's die aandacht verdienen. Misschien de één een tandje erbij, de ander wat temporiseren. Grosso modo komt het neer op voortzetting van wat we al doen.

We hebben geprobeerd om iets uit te zoomen door te duiden in welke fase van de transitie we ons bevinden. Hoe zou de volgende fase van de transitie eruit kunnen zien? En wat zou er dan van een volgend college nodig zijn om de volgende stap in de energietransitie te zetten? Om vooruit te kunnen kijken eerst een stapje terug. Wat was de betekenis van de afgelopen 2 colleges voor de duurzaamheidstransitie?

Betekenis van vorige en huidige Collegeperiode
Tijdens collegeperiode 2014 - 2018 was het nodig om duurzaamheid hoger op de (politieke en maatschappelijke) agenda te krijgen. Met het klimaatakkoord dat in 2015 werd gesloten in Parijs, werd klimaat ineens mondiaal erkend als existentieel vraagstuk. Onomstotelijk werd vastgesteld dat de uitstoot van broeikasgassen binnen enkele decennia terug moest naar 0, met een grote tussenstap in 2030, om de aarde niet verder dan 2 graden celsius op te laten warmen. Binnen de gemeente Amsterdam was het in die periode pionieren op het gebied van duurzaamheid. Duurzaamheid werd een nieuwe afdeling binnen R&D die moest worden opgebouwd. Middelen om grote ambities waar te maken ontbraken.

Met Groenlinks als grote winnaar van de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 kreeg duurzaamheid een andere status in het coalitieakkoord 2018 - 2022. Serieus geld werd vrijgemaakt vanuit het VEF voor een klimaatfonds. Er werd geïnvesteerd in ambtelijke capaciteit. Er werden hoge doelstellingen vastgesteld waar stevige programmateams voor uit de grond werden gestampt. Amsterdam moest vooroplopen. Amsterdam moest een stap verder gaan dan landelijk werd gevraagd vanuit het landelijke klimaatakkoord, dat was vastgesteld in juni 2019.

Met de Routekaart AKN is in 2020 een beleidsmatige basis gelegd onder die grote klimaatambities. Na het vaststellen van de Routekaart - in de stap van beleid naar uitvoering - dienden zich al snel nieuwe uitdagingen aan. De zoektocht naar geschikte locaties voor windmolens ontsprong in een fel maatschappelijk debat. Het aardgasvrij maken van wijken bleek taaier te zijn dan verwacht en vergt meer voorbereidingstijd. Terwijl we nog helemaal aan het begin staan van de energietransitie neemt de druk op het elektriciteitsnet in rap tempo toe en is die in sommige gebieden volgelopen.

Tegelijkertijd zijn er ook flinke stappen zijn gezet. Ambities op zon zijn glansrijk gerealiseerd. De afdeling duurzaamheid professionaliseerde en ontwikkelde zich door. Duurzaamheid werd breder verankerd in de gemeentelijke organisatie. Eerste stappen zijn gezet in verduurzaming van de haven en zakelijke markt. Met een duurzaam economisch herstelplan werd de link

gelegd met werkgelegenheid en werd duurzaamheid leidend principe voor het herstel na de coronacrisis.

So, what's next?
De huidige coalitie heeft doelstellingen vastgesteld die ver over haar eigen bestuursperiode heen gaan. Tenzij een nieuw college volledig van kleur verschiet is het onwaarschijnlijk dat de (politieke) discussie zal gaan over nieuwe CO_2 reductie doelstellingen voor 2030. Meer dan 55% CO_2 reductie lijkt op dit moment niet realistisch. Nu 55% de Europese norm is geworden, is verlagen van dat doel ook geen echte mogelijkheid. Wel is politiek debat te verwachten over ambities voor windmolens in en rondom de stad. Maar, de kernvraag waar het volgende college wel antwoord moet bieden is: *hoe gaan we de doelstelling van 55% CO_2 reductie verder uitwerken met concrete maatregelen, met de beperkte middelen (verhaal van Nick) en instrumenten die we tot onze beschikking hebben?*

Om dat te bereiken zou onze aanbeveling richting nieuw College dan ook zijn om de focus de aankomende collegeperiode te leggen op twee dingen: het op orde brengen van de basis, de fundamenten onder de transitie én het identificeren van nieuwe kansen voor CO_2 reductie en opschaling van hernieuwbare energie.

1. Basis op orde.

Om de volgende stap te zetten moeten basisvoorwaarden op orde worden gebracht. Denk daarbij aan het aanleggen en verzwaren van infra (elektra,. Kostbare en tijdrovende processen. Maar absolute voorwaarde voor niet alleen de verduurzaming, maar ook de duurzame groei van de stad en economie. Basis op orde betekent ook voldoende structurele begrotingsruimte om duurzaamheidsdoelen vanuit verschillende afdelingen binnen de gemeente te behalen.

2. Nieuwe kansen voor opschaling.

Met alle plannen die zijn opgenomen in de Routekaart zijn we nog niet (in de buurt van) waar we moeten zijn, 55% co2 reductie in 2030. We moeten opzoek naar aanvullende plannen om die doelstelling te bereiken, bijvoorbeeld door te kijken naar mogelijkheden voor aardwarmte, import van waterstof, CO_2 afvang bij de biomassacentrale. Gezien beperkte middelen die we tot onze beschikking hebben vraagt dat om een zakelijke blik op de verhouding tussen onze inzet en de resultaten die we daarmee verwachten te boeken. Ook kan het helpen om ons blikveld te verruimen, ons niet meer te beperken tot gemeentegrenzen, maar breder te kijken naar de rol van Amsterdam in het regionale, nationale en internationale energiesysteem.

Vervolgstappen met Team
Tijdens de teamdag op 5 oktober duiken we verder in het transitie denken. Kunnen we scherper definiëren in welke fase van de transitie we nu we zitten, welke uitdagingen daarbij horen en hoe we daar het best mee om kunnen gaan? Idee is om [redacted] te vragen daarvoor een inspirerende sessie te organiseren. -> Actie [redacted] vragen om aanwezig te zijn bij teamdag

Daarnaast hebben we afgesproken om onze twee aanbevelingen "basis op orde" en "nieuwe kansen voor opschaling" verder uit te diepen met het team aan de hand van de thema's waaraan we werken. -> Actie [redacted] en [redacted] om uitvraag te organiseren.

Voorstel voor externe uitvraag
Tijdens het huidige colleperiode is nog iets gebeurd, dat het speelveld de komende jaren in grote mate gaat bepalen. De EU heeft een Green Deal vastgesteld en recent bijbehorend wetgevingspakket "Fit for 55". De voorloper positie die Amsterdam begin deze collegeperiode heeft ingenomen is inmiddels de norm geworden voor de EU als geheel. Europese wetgeving en middelen gaan het speelveld drastisch veranderen. De ETS wordt uitgebreid naar de hele economie, er komt een Carbon Adjustment Mechanism, nieuwe normen voor wegtransport, luchtvaart, etc. etc. Grote financieringsinstrumenten liggen op tafel.

De vraag die voor ons werk nuttig is om beantwoord te zien worden is: wat zijn activiteiten die met het aannemen van het fit for 55 pakket minder logisch zijn voor ons om te doen (omdat die nu vanzelf gaan?) en waar liggen voor ons nu juist extra kansen / opgaven om op in te zetten om te versnellen richting 55% CO_2 reductie?

Mijn voorstel is om deze vraag ism PA namens de afdeling DZH uit te zetten bij een stevig adviesbureau en de belangrijkste inzichten (als ze ons welgevallig zijn ;-) onder de arm mee te nemen richting de onderhandelingstafel.